

Het bruine goud van Katlijk

In Nij Katlijk deden vaartgravers, wijkgravers en veengravers er bijna 200 jaar over om het hoogveen boven de leidijken af te graven. Honderden losse en vaste arbeiders waren dagelijks aan het werk, verspreid over een klein werkgebied. Een lawei gaf de werktijden aan. Dit was een korf die op een centrale plaats in een veengebied aan een hoge paal gehesen en gestreken werd om de werk- en rusttijden aan te geven. Een lawei hoefde niet elke maand verplaatst te worden. Bij een gemiddelde veendikte van 2 meter tussen de Leidijk en de Compagnonsvaart werd meter voor meter afgegraven, via de wijken met pramen afgevoerd om vervolgens via Heerenveen over de Zuiderzee naar Holland verscheept te worden. De DFK heren werden steeds rijker en gingen ook in Katlijk stemrechten op kopen.

Stemrecht

Katlijk had tijdens de Republiek 30 hoeven (pleatsen) met stemrecht in de oude Stemkohieren. Op HISgis.nl kan je de eigenaars en gebruikers van elk perceel vinden voor de jaren 1640, 1698 en 1738. En in de eerste kadaster van 1832. Deze mannen (soms ook weduwen) bepaalden met hun stemmen de gang van zaken in Katlijk.

Strokenverkaveling Katlijk

Vanaf de hoge middeleeuwen is ook Katlijk strooksgewijs verdeeld in lang uitgestrekte, smalle kavels. Met je vinger kan je de 8 eeuwen oude strook volgen waar nu elke woning in Katlijk staat.

De dorpsrechter

Deze had in ook in Schoterland allerlei lokale taken: rechtspreken, orde handhaving, registratie van akten en contracten, innen van belastingen. Daarnaast had hij ook zijn boerenbedrijf.

Noordgrens Katlijk

Vroeger liep die tot aan de Veenscheiding, ook wel bekend als de Grift en nu De Knipe langs Schoterlandse Compagnievaart. De DFK liet aan de noordzijde woningen bouwen voor de vaste veenarbeiders.

Een wijk was een waterweg in het veengebied.

Oostgrens Katlijk, grens met Bontebok en Nieuwehorne

Leidijken (veenwater keringen), nu fietspaden van Bontebok tot Brongergea.

Kerkje Katlijk, vanaf 1525.

Driesprong Kerkelaan, Breedsingel en Bisschoplaan.

Locatie oude kapel met kerkhof, in hoge middeleeuwen tot ±1525...

Locatie ruitergevecht 1673 tegen Bommen Berend...

Breedsingel noemde men in 1811 ook wel "Dorpslaan".

Buitengrenzen
Rode omlijning geeft de buitengrenzen van de parochie Katlijk aan, vanaf de hoge middeleeuwen tot het kadaster van 1832.

Pijl volgt de middeleeuwse kerkkavels van Katlijk

Zuidgrens Katlijk, langs de toen meanderende Tjonger rivier.

Kerkhof Nij Ketlik met oude klok in de klokkenstoel.

Westgrens Katlijk, grens met Brongergea en Mildam.

Westgrens Katlijk, grens met Brongergea en Mildam.

Dorpsschool

vanaf de late middeleeuwen, 150 meter naast de sloot schuin achter de latere stenen school, in het "Schoolbosch".

Vroeger Nij Ketlik, nu De Knipe

Mildam

De Schoterlandseweg noemde men vroeger ook Zandweg of Buitenweg.